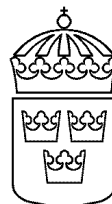

Jordbruksutskottets yttrande 1995/96:JoU4y

EU:s regeringskonferens 1996

1995/96
JoU4y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 30 januari 1996 berett jordbruksutskottet m.fl. utskott tillfälle att avge yttrande över regeringens skrivelse 1995/96:30 EU:s regeringskonferens 1996 jämte motioner, i de delar respektive utskotts beredningsområde berörs.

Skrivelsen

I skrivelsen lämnas en redogörelse för förberedelsearbetet inför EU:s regeringskonferens år 1996 samt för vissa principiella ställningstaganden i de frågor som konferensen kan komma att behandla.

Samarbetet inom EU grundar sig främst på fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (Parisfördraget), fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Romfördraget), fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratomfördraget) och fördraget om Europeiska unionen (Maastrichtfördraget). De tre förstnämnda fördragen utgör den s.k. första pelaren i vilken medlemsstaterna har överlåtit vissa beslutsbefogenheter till gemenskaperna. Genom Maastrichtfördraget har samarbetet utvidgats till den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (andra pelaren) och till det rättsliga och inrikespolitiska området (tredje pelaren).

Fördragsändringar kräver enighet mellan företrädare för medlemsstaternas regeringar. Ändringarna måste godkännas av samtliga medlemsstater i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

Enligt Maastrichtfördraget skall en regeringskonferens sammankallas år 1996 för att undersöka vilka bestämmelser i fördraget som skall revideras i enlighet med de mål som anges i fördragets inledning.

En grupp bestående av personliga representanter för medlemsländernas utrikesministrar (reflektionsgruppen) har i uppgift att förbereda regeringskonferensen. Gruppens rapport skulle enligt skrivelsen föreligga i tid till Europeiska rådets möte i Madrid den 15–16 december 1995.

I ett inledande avsnitt med rubriken Övergripande svenska målsättningar anför regeringen bl.a. – såvitt avser jordbruksutskottets ansvarsområde – att medborgarna runt om i Europa kräver en bättre miljö. Ett gränsöverskridande samarbete är ett oundgängligt medel för att uppnå detta mål. Skall miljösam-

arbetet bli effektivt bör fler beslut kunna fattas med majoritet, och miljöhänsyn bör slå igenom på samtliga politikområden. Vidare anfördes att EU under de närmaste åren står inför flera viktiga beslut som inte direkt kommer att diskuteras vid regeringskonferensen men som ändå är centrala för EU-samarbetets fortsatta utveckling. Hit hör bl.a. reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) och regionalpolitiken.

I ett avsnitt med titeln Konsumenternas intressen anfördes (s. 15) att Sverige bör pröva möjligheten att vid konferensen ta upp till behandling frågan om djurskydd i ett etiskt perspektiv.

Under rubriken Miljöfrågor anför regeringen bl.a. följande:

Maastrichtfördraget innebar en förstärkning av det europeiska miljösamarbetet. Men för att på ett effektivt sätt kunna arbeta för de områden som prioriteras av Sverige och för att kunna kombinera tillväxt med miljöhänsyn bör ytterligare åtgärder vidtas i syfte att stärka såväl den gemensamma miljöpolitiken som förpliktelsen att väga in miljön vid beslut inom andra politikområden. Ett övergripande svenskt mål är att Sverige inte skall behöva sänka miljöstandarden samt att vi skall vara drivande i EU:s miljöpolitik så att nya miljöregler sätts på en så hög skyddsnivå som möjligt. Miljöreglerna bör huvudsakligen vara minimibestämmelser som ger länder möjlighet att gå före i miljöpolitiken. Regeringen studerar också frågan att stärka miljöns ställning i Euratomfördraget.

FN:s konferens om miljö och utveckling, UNCED, ägde rum i Rio de Janeiro i juni 1992. Vid konferensen antogs Rio-deklarationen, som fastslår ett antal gemensamma principer för arbetet med att säkerställa en hållbar utveckling. En handlingsplan för detta arbete, Agenda 21, beslutades också. Rio-konferensen ägde rum efter att Maastrichtfördraget beslutades. Det är viktigt att de principer för en hållbar utveckling som man enades om vid konferensen på ett tydligare sätt än som sker i dag återspeglas i EU:s fördrag.

Kravet på att miljöhänsyn integreras i övriga politikområden – nuvarande och eventuellt tillkommande – bör förstärkas. Detta är också en av grundtankarna bakom den vid Rio-konferensen antagna handlingsplanen. Sektorsansvaret är i detta sammanhang av stor vikt. Ett exempel är jordbrukspolitiken. Regeringen avser att vid regeringskonferensen föreslå att ett miljömål för den gemensamma jordbrukspolitiken förs in i Romfördragets artikel 39. Vidare skulle det kunna införas en skyldighet för kommissionen att göra miljökonsekvensbedömningar av sina förslag.

Andra viktiga områden som kan aktualiseras vid konferensen är:

- att än tydligare framhäva att EU:s miljöregler skall utgå från en hög skyddsnivå,
- att verka för att den i Sverige gällande substitutionsprincipen blir accepterad som norm i gemenskapen,
- att stärka miljökraven i artikel 100a i Romfördraget,
- att betona medborgarnas rätt till en god miljö och förbättra tillgången till miljöinformation,
- att förbättra efterlevnaden av EU:s miljöregler,
- att tillämpa majoritetsbeslut på områden där det för närvarande krävs enhällighet.

Motionerna

1995/96:JoU4y

Ett flertal yrkanden i följdmotionerna berör bl.a. miljöfrågorna, den gemensamma jordbrukspolitiken och djurskyddsfrågorna. De yrkanden som redovisas i det följande har framställts i partimotioner från samtliga partier.

Motion U23 (m) innehåller ett samlat yrkande att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförs om inriktningen av Sveriges hållning vid regeringskonferensen. Beträffande miljöfrågorna anser Moderata samlingspartiet att det internationella samarbetet redan har stor betydelse för att förbättra miljön i Europa. Ur svensk synvinkel är det angeläget att EU fortsätter att fatta konkreta beslut i en rad miljöfrågor i syfte att förhindra gränsöverskridande miljöproblem. Samtidigt är det viktigt att på nationell nivå kunna ta hänsyn till specifikt känsliga förhållanden och det nödvändiga i att ett land skall kunna besluta om egna, strängare miljöregler än EU:s gemensamma minimiregler. Samtidigt kan inte miljön tas till intäkt för protektionistiska åtgärder. Nationella regler som hindrar det fria varuflödet måste även i fortsättningen kunna prövas, i sista hand genom en juridisk prövning i EG-domstolen. Syftet med prövningen skall vara att fastställa om medlemslandet har sakliga miljöskäl och om dessa väger tillräckligt tungt i förhållande till principen om fri rörlighet. I fråga om ekonomiska styrmedel, t.ex. en miniminivå för koldioxidbeskattningen, är det angeläget att länderna kommer överens. Fördragen bör inte ändras så att de möjliggör majoritetsbeslut om harmonisering av skatter. I anslutning till regeringens bedömningar angående konsumentfrågorna anför motionärerna att djurskyddet inte primärt är en konsumentfråga. Till en del är reglerna om djurskydd redan täckta inom ramen för EU:s regler för den gemensamma jordbrukspolitiken och den inre marknaden. De grundläggande djurskyddsreglerna bör vara lika inom hela EU. Enligt motionen bör därför införlivas en klar hänvisning till grundläggande bra djurskydd i fördraget.

I motion U23 berörs även jordbrukspolitiken, men endast som exempel på viktiga arbetsuppgifter som ligger utanför regeringskonferensen. Den gemensamma jordbrukspolitiken behöver i ökad grad marknadsanpassas, vilket kräver avreglering och neddragning av subventioner.

I motion U25 (c) yrkandena 10, 11 och 14–16 berörs bl.a. jordbrukspolitiken och miljöfrågorna. Sverige bör aktivt verka för att djurskyddslagstiftningen skärps. De minimikrav som finns i dag bör göras om till bindande regler. I artikel 39 om målen för den gemensamma jordbrukspolitiken bör tillföras ett stycke om nödvändigheten av att tillförsäkra en god omsorg om jordbrukets produktionsdjur. Ett särskilt avsnitt om djurskydd bör införas i fördraget som innebär att politiken på jordbruks-, transport- och forskningsområdet skall ta full hänsyn till kraven på gott djurskydd. Detsamma gäller politiken för att förverkliga den inre marknaden. Det är oacceptabelt att subventionera långa transporter av levande djur före slakt. För hanteringen av levande djur skall särskilda regler gälla jämfört med andra regelområden som avser varor och produkter. Beslut inom djurskyddsområdet skall fattas med kvalificerad majoritet med parlamentets bestämmande. Varje land skall ha rätt att bibehålla eller införa strängare regler för djurskydd. Under rubri-

ken Miljöfrågor anför Centerpartiet att artikel 2 i Romfördraget bör ändras så att det framgår att en huvuduppgift för EU är att främja en hållbar utveckling, såväl i medlemsstaterna som globalt. Artikel 100a bör stärkas så att inte enbart en hög skyddsnivå utan också den s.k. försiktighetsprincipen skall tillämpas när rådet fattar beslut om harmonisering av lagar och författningar i syfte att upprätta den inre marknaden. Enskilda medlemsländers rätt att gå före och införa strängare regler för varor skall förstärkas. Artikel 100a.4 skall formuleras om så att alla beslut i miljöfrågor, såväl för miljöförstörande utsläpp från fasta anläggningar som för handel med varor, skall vara minimiregler. Bevisbördan bör åläggas kommissionen och beviskraven skärpas i de fall kommissionen anser att strängare miljökrav i ett medlemsland innebär godtycklig diskriminering eller förtäckta handelshinder. På kemikalieområdet har regeringen en viktig uppgift att aktivt verka för en skärpning av EU:s gemensamma miljöregler så att de når upp till minst gällande svensk nivå. Om den nivån ej uppnås måste Sverige verka för att dispensererna på miljöområdet förlängs ytterligare. Det är viktigt att markera att Sverige inte kommer att sänka sina ambitioner på miljöområdet. Beslut om att införa gemensamma ekonomiska styrmedel bör kunna fattas med kvalificerad majoritet. Sverige bör vid konferensen driva att kravet på enhällighet för beslut om miljöskatter enligt artikel 130s.2 avskaffas. Varje land skall i enlighet med artikel 130t ha möjlighet att införa högre miljöskatter.

I ett avsnitt om den gemensamma jordbrukspolitiken anför Centerpartiet bl.a. att Sverige bör verka för att CAP ges utrymme vid regeringskonferensen och att arbetet med riktlinjerna för en fortsatt CAP-reform nu inleds. En reformering bör utgå från att marknadsregleringarna successivt avvecklas. I stället skall ersättning utgå för bl.a. de miljöinsatser som jordbrukarna utför genom sin produktion. Liksom för spannmål och kött bör gränsskyddet sänkas på alla produkter. Exportstödet bör på sikt trappas ned mer än vad dagens GATT-avtal kräver och kopplas till de handelsliberaliseringar som bör bli resultatet av kommande förhandlingar inom WTO. En övergång skall ske från prisstöd till ett direktstöd som bör vara så enhetligt som möjligt. Den gemensamma jordbrukspolitiken bör också stimulera produktion av bioråvaror till industrin och biomassa för energiproduktion. Målet med en ny jordbrukspolitik skall vara en ökad marknadskontakt, att använda jordbruket i miljöarbetet samt att ge jordbrukaren ökad frihet och ökat ansvar. Sverige bör vid regeringskonferensen verka för fördragsändringar som inleder den fortsatta reformeringen av CAP och för en resolution där riktlinjerna för en reformering läggs fast. Däremot får östutvidgningen inte villkoras med att en omfattande jordbruksreform först genomförs.

Enligt motion U19 (fp) kan och bör EU spela en viktig roll för att förbättra allas vår gemensamma livsmiljö. Att ta in de öst- och centraleuropeiska länderna som medlemmar är också ett led i miljöarbetet. Det bästa exemplet på en fråga där det är viktigt att tillämpa majoritetsbeslut är ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Sverige bör verka för att det till miljöbestämmelserna i artikel 130s tillfogas en ändring som gör det möjligt att med kvalificerad majoritet inför avgifter för att motverka gränsöverskridande miljöpro-

blem. Det bör ankomma på regeringen att utreda vilka föroreningar som skall beröras, men koldioxid och försurande och gödande utsläpp till luft och vatten bör ingå. Förstärkningen av miljöpolitiken måste komma till uttryck genom att viktiga principer skrivs in i fördragstexten. Besluten från FN:s miljökonferens i Rio år 1992 innebär ett åtagande att verka för en hållbar utveckling. Principen måste komma till uttryck i fördragstexten genom ett tillägg till artikel 2 om hållbar utveckling och medborgarnas rätt till en god miljö som ett av EU:s mål. En skatteväxling bör genomföras mellan utsläpp av koldioxid och skatt på arbete, en s.k. grön skatteväxling (yrkandena 2–4).

Vänsterpartiet konstaterar i motion U22 att en utvidgning av EU får stora konsekvenser. Med all sannolikhet måste jordbrukspolitiken och strukturfonderna reformeras radikalt. Det finns inga enkla lösningar på dessa problem. Vi vet att EU:s jordbrukspolitik i grunden måste förändras. De ökande transporterna av livsmedel leder till stora miljöproblem. Regeringen bör kräva att det i regeringskonferensens sluttext markeras att utvidgningen med nya medlemsländer förutsätter en reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken (yrkande 11).

Under rubriken Miljö anför Vänsterpartiet bl.a. att EU inte får hindra medlemsländerna att ställa hårdare krav i internationella miljösammanhang. När det gäller skatteväxling, miljödeklARATIONER av varor och processer, miljöstandards, miljöforskning m.m. kan EU göra viktiga insatser i Östeuropa och Medelhavsregionen.

Mellanstatliga avtal om miniminivåer på energi- och miljöskatter skall kunna ingås. Vad gäller substitutionsprincipen är det viktigt att få den fördragsfäst. Principen skall gälla inte bara under miljöområdet enligt artikel 130r utan också enligt artikel 100a.4. Artikel 2 bör ändras så att ett uthålligt, kretsloppsbaseerat samhälle blir unionens överordnade mål. Miljön skall anges som grund för nationella särregler i artikel 36. Artikel 100a4 skall förstärkas så att den blir en verklig rätt att ha nationellt hårdare krav. Den skall omfatta rätten att skärpa kraven, inte bara behålla de befintliga. Den skall omfatta miljö, konsumentskydd, hälsa och säkerhet. Den skall kunna användas oavsett hur det berörda landet röstat i den aktuella frågan i tidigare omröstningar i rådet. Miljöhänsynen måste få en överordnad roll i EU:s jordbrukspolitik. Därför måste de relevanta artiklarna (38 och följande) få en tydligare miljöprofil. Artikel 129 om transeuropeiska nätverk måste ändras så att trafiksektorn åläggs ett ansvar för luftföroreningar, buller, markintrång och säkerhet. Miljöorganisationerna måste utnyttjas som remissorgan i samtliga fall där miljö, hälsa och säkerhet hotas. En speciell artikel för djurskydd, som klargör att levande djur inte är varor, bör skrivas in i fördraget. Artikeln skall ha sin utgångspunkt i att djur är kännande varelser som inte skall behandlas på ett plågsamt sätt. Alla djurskyddsregler, även transportbestämmelser, skall vara minimiregler som tillåter ett land att ställa hårdare krav. Beslut om minimiregler för djurskydd skall fattas med kvalificerad majoritet (yrkandena 24, 32–35 och 38–41).

Miljöpartiet yrkar i motion U29 att den gemensamma jordbrukspolitikens subventions- och bidragsmönster bör förändras kraftigt innan EU utvidgas.

Regeringen bör verka för att jordbrukspolitiken förändras radikalt så att utvecklingen styrs mot ett ekologiskt hållbart jordbruk (yrkandena 14 och 31). Förklaringen vid förra regeringskonferensen om djurskydd skall skrivas in i fördragstexten. Regeringen bör verka för att hänsyn till djurens välbefinnande skall vara grundläggande vid utformning av gemenskapslagstiftning om jordbrukspolitiken, transporter, den inre marknaden och forskning samt att detta förs in i traktatstexten. Varje medlemsstat skall ha en oomtvistad rätt att ställa högre djuretiska krav än vad EU föreskriver på såväl inhemsk produktion som vid import (yrkandena 24 och 25). Miljöpartiet anser att uthållig utveckling bör bli det primära målet i unionsfördraget. Under rubriken Miljö anförs att regeringen bör driva kravet att en lägsta energi- och koldioxidskatt skall införas obligatoriskt och på en nivå som ligger i fas med vad EU-kommissionen föreslagit (yrkande 35). Den s.k. vitbokens idéer om skatteväxling skall påskyndas som del av ett mellanstatligt samarbete (yrkande 34). Varje enskilt medlemsland skall ha en oomtvistad rätt att införa en mer stringent lagstiftning för miljö-, hälso- och djurskydd än vad unionen kräver (yrkande 27). EU:s miljöpolitik måste stärkas så att de harmoniseringsregler som finns successivt skärps så att de når upp till den högsta nivå av miljöskydd som råder i någon av medlemsstaterna (yrkande 30).

I motion U21 (kds) yrkas att Sverige bör arbeta utifrån en klar miljöstrategi för att skärpa EU:s miljöpolitik. Enskilda medlemsländer skall ha möjlighet att utöver fastställda miniminivåer tillämpa hårdare miljöregler. Miljöpolitiken skall integreras inom den ekonomiska politiken genom att EU ges möjlighet att fatta beslut med kvalificerad majoritet om ekonomiska styrmedel på miljöområdet. Sverige bör arbeta för en stärkt miljögaranti, skatteväxling för miljö och jobb samt ett nytt energifördrag (yrkandena 44–47).

Utskottets överväganden

Inledning

Utskottets yttrande omfattar ett trettiotal yrkanden om främst miljöfrågorna, den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) och djurskyddsfrågorna. Som en allmän synpunkt bör framhållas att de flesta motionsyrkandena berör frågor som är viktiga för det fortsatta samarbetet inom EU. I flera andra sammanhang, bl.a. i anslutning till regeringens skrivelse 1994/95:167 om inriktning och genomförande av det svenska miljöarbetet i EU, har utskottet gjort uttalanden om det europeiska samarbetet som ligger väl i linje med motionerna (1994/95:JoU23). I några fall är motionsyrkandena redan tillgodosedda genom de överväganden som regeringen gör i den nu aktuella skrivelsen. I övrigt ansluter sig utskottet till synpunkterna i flera motioner om behovet av ett fortsatt aktivt agerande från Sveriges sida i bl.a. djurskydds- och miljöfrågorna. Som närmare framgår av det följande anser utskottet att insatser inom olika politikområden inte nödvändigtvis behöver knytas till regeringskonferensen. I flera fall kan det vara lämpligt att anlägga ett mer långsiktigt perspektiv på det svenska agerandet i avvaktan på t.ex. resultatet av pågående

nationella utredningar. I andra fall förutsätter utskottet att frågorna tas upp i det löpande samarbetet inom EU:s institutioner och över huvud taget inom ramen för det allmänna globala och europeiska miljösamarbetet.

1995/96:JoU4y

Den gemensamma jordbrukspolitiken m.m.

Utskottet konstaterar att den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) är ett av de ämnen som inte direkt kommer att diskuteras vid regeringskonferensen men som ändå är centrala för EU-samarbetets fortsatta utveckling. I Sverige finns en betydande politisk enighet om att CAP måste reformeras. Frågan berördes bl.a. i regeringens skrivelse 1994/95:167 om inriktning och genomförande av det svenska miljöarbetet i EU (1994/95:JoU23). Enligt skrivelsen, som i denna del godtogs av de flesta partierna i riksdagen, borde Sverige aktivt driva en revidering av CAP i syfte att miljöanpassa jordbruket och främja en omställning mot ett ekologiskt hållbart jordbruk inom unionen. En utgångspunkt för revideringen bör vara att subventionerna till det konventionella jordbruket minskas kraftigt. Arbetet med en reformering av CAP bereds för närvarande på nationell nivå. En parlamentarisk kommitté har inrättats med uppgift att utarbeta en svensk strategi för denna reformering (dir. 1995:109). En analys skall göras av den hittills förda jordbrukspolitiken och vilka konsekvenser en utvidgning mot Central- och Östeuropa skulle få för CAP. Uppdraget skall slutföras till den 30 juni 1997. En särskild utredare har dessutom tillkallats för att i ett mer kortsiktigt perspektiv analysera frågor om en revidering av CAP. I avvaktan på resultatet av dessa utredningar anser utskottet inte att riksdagen nu i detalj vare sig kan eller bör ange hur en sådan reform bör utformas.

Utskottet delar dock den allmänna uppfattning som framförs i flera motioner att den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU bör reformeras grundligt i flera avseenden. I det arbetet bör tyngdpunkten läggas på bl.a. ökad hänsyn till miljön och kraven på ett långsiktigt och ekologiskt hållbart jordbruk. Subventions- och bidragssystemet bör omprövas. Jordbrukets resurser och möjligheter att producera bioråvaror och tillhandahålla tjänster eller produktionsmetoder som gynnar miljövårdens och naturvårdens intressen måste beaktas. I perspektivet av en utvidgning av unionen med flera nya länder i t.ex. Central- och Östeuropa framstår en radikal reform av jordbrukspolitiken som nödvändig. Enligt utskottets mening bör dock inte utvidgningen göras villkorad av en sådan reform. Härvidlag instämmer utskottet i vad som anförs i motion U25 yrkande 16 och avstyrker därmed motion U22 yrkande 11, i den mån motionen ej tillgodoses med det anförda.

När det gäller kraven på fördragsändringar som innebär att den gemensamma jordbrukspolitiken tillförs ett uttryckligt miljömål vill utskottet erinra om att det genom Maastrichtfördraget slagits fast att miljöskyddskraven skall integreras i utformningen och genomförandet av gemenskapens politik på övriga områden (artikel 130r.2). Principen innebär i själva verket att miljöskyddskraven skall beaktas på alla stadier i planeringen, förberedandet och genomförandet av gemenskapens åtgärder inom andra områden. Utskottet

vill vidare särskilt peka på att regeringen, enligt vad som framgår av skrivelsen, vid regeringskonferensen ämnar föreslå att ett miljömål för den gemensamma jordbrukspolitiken införs i Romfördragets artikel 39.

Härigenom tillgodoses i första hand motionerna U23 i motsvarande del och U25 yrkande 16 delvis.

Enligt utskottets mening är även motionerna U22 yrkande 38, U23 i motsvarande del, U25 yrkande 16 i återstående del samt U29 yrkandena 14 och 31 i huvudsak tillgodosedda med vad utskottet här anför.

Djurskyddsfrågor

Utskottet ansluter sig till synpunkterna i motionerna U22, U23, U25 och U29 så till vida att djurskyddsfrågorna bör få en mer framträdande ställning i gemenskapen. I skrivelsen anføres under rubriken Konsumenternas intressen att Sverige bör pröva möjligheten att vid konferensen ta upp till behandling frågan om djurskydd i ett etiskt perspektiv. Utskottet anser för sin del att djurskyddsfrågorna bör bedömas i ett vidare perspektiv, där de grundläggande etiska frågorna om hänsyn till djuren som levande varelser beaktas men också såväl konsumentintressen som producentintressen. En grundläggande regel i svensk djurskyddslagstiftning är att djuren skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Dessa principer bör vara vägledande för det svenska djurskyddsarbetet inom EU. Utskottet har under senare tid haft anledning att inhämta särskild information om vissa konkreta djurskyddsfrågor inom EU, såsom t.ex. användningen av hormoner och antibiotika, uppfödningen av köttdjur med egenskaper som betecknats som genetiska defekter, transporter av djur samt uppfödning av kalvar. I dessa frågor har Sverige drivit en konsekvent och målmedveten linje, och vissa förbättringar, om än otillräckliga, har efter hand åstadkommits inom gemenskapen. Många problem återstår emellertid att lösa. Enligt utskottets mening är det viktigt att djurskyddsarbetet drivs vidare och att djurskyddsintresset får en starkare ställning inom gemenskapen. Ett sätt att uppnå detta är att kraven på en god djuromsorg förs in i Romfördraget. Med utgångspunkt i en sådan grundläggande bestämmelse bör Sverige även i fortsättningen verka för att gällande EG-rättsliga bestämmelser om djurmiljö, uppfödning och transporter m.m. successivt skärps. Varje medlemsland bör dock, såsom för närvarande är fallet, ha rätt att bibehålla eller införa strängare nationella regler för den inhemska animalieproduktionen.

Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionerna U22 yrkande 41, U23 i motsvarande del, U25 yrkande 9 och U29 yrkande 24 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts.

Motion U29 yrkande 25 avstyrks i den mån den ej tillgodoses genom utskottets ställningstagande. Som framgår av vad utskottet anförts är djurskyddsbestämmelserna i princip minimiregler och utgör ej hinder för en-

skilda medlemsländer att ställa strängare krav.

1995/96:JoU4y

Miljöfrågorna

Utskottet vill inledningsvis hänvisa till behandlingen av den redan tidigare nämnda skrivelsen 1994/95:167 om inriktning och genomförande av det svenska miljöarbetet i EU (skr. 1994/95:167, JoU23). I detta sammanhang uttalades att huvuduppgiften var att medverka till en långsiktigt hållbar utveckling i Europa i linje med slutsatserna från Riokonferensen. Sverige skulle vara pådrivande i omställningen av sådan produktion och konsumtion som utgör ett hot mot miljön. I första hand gällde det omställningen inom tre för det ekonomiska livet centrala områden, nämligen transporter, energiförsörjning och livsmedelsområdet i vid mening. I EU-arbetet skulle Sverige förena insatserna för en bättre miljö med åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen. Med hänsyn till miljöfrågornas stora betydelse var det naturligt att den fortsatta utvecklingen av EU:s miljöpolitik diskuterades vid regeringskonferensen år 1996. Regeringen hade för avsikt att lyfta fram miljöfrågorna i samband med översynen av de grundläggande fördragstexterna. Utskottet uttalade i detta sammanhang för sin del bl.a. att regeringen borde verka för att principen om en hållbar utveckling införs i fördragstexten. Vidare ansåg utskottet att Sverige borde verka för en gemensam miniminivå för beskattning av koldioxidutsläpp och vara aktivt i det arbete som pågår i EU i fråga om skatteväxling. Enligt skrivelsen ankom det på medlemsländerna själva att ta initiativ på skatteväxlingsområdet.

Det kan tilläggas att regeringens skrivelse 1995/96:120 Vår miljö, med redovisning av miljöarbetet under år 1995, också innehåller ett avsnitt om utgångspunkterna för miljöarbetet i EU. Skrivelsen behandlas i utskottets betänkande 1995/96:JoU17.

Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m.

Utskottet delar regeringens allmänna bedömning att Maastrichtfördraget innebar en förstärkning av det europeiska miljösamarbetet. Medborgarna i Europa kräver en bättre miljö, och ett gränsöverskridande samarbete är ett oundgängligt medel för att uppnå detta mål. Ytterligare åtgärder måste vidtas i syfte att stärka såväl den gemensamma miljöpolitiken som förpliktelsen att väga in miljön vid beslut inom andra politikområden. I likhet med regeringen anser utskottet det viktigt att de principer för en hållbar utveckling som man enades om vid Riokonferensen på ett tydligare sätt återspeglas i fördragstexten. Vidare finns det starka skäl som talar för att tillgången till en god miljö som en medborgerlig rättighet markeras i någon av de grundläggande artiklarna. Utskottet utgår från att Sverige tar upp frågan om ändring av fördragstexten utan att riksdagen gör något uttalande härom i enlighet med motionerna U19 yrkande 3, U22 yrkande 33 och U25 yrkande 10. Mot bakgrund av regeringens överväganden förutsätter utskottet också att Sverige arbetar utifrån en klar miljöstrategi för att skärpa EU:s miljöpolitik i enlighet med

Miljögarantin m.m.

Ett övergripande svenskt mål enligt skrivelsen är att Sverige inte skall behöva sänka sin miljöstandard samt att vi skall vara drivande i EU:s miljöpolitik så att nya miljöregler sätts på en så hög skyddsnivå som möjligt. Miljöreglerna bör i huvudsak vara minimibestämmelser som ger länder möjlighet att gå före i miljöpolitiken. Utskottet ansluter sig till denna bedömning. Vad särskilt beträffar den s.k. miljögarantin enligt artikel 100a.4 vill utskottet understryka att artikeln är av grundläggande betydelse när det gäller möjligheten för enskilda medlemsländer att gå före i miljöarbetet och införa eller bibehålla strängare nationella regler. Av EG-domstolens domar i hithörande mål är det svårt att dra några säkra slutsatser om hur långt ett medlemsland kan gå när miljökraven kommer i konflikt med t.ex. kraven på varors fria rörlighet. Den nuvarande utformningen av fördragstexten innebär otvivelaktigt att medlemsländerna åläggs flera begränsningar i detta avseende. Utskottet delar den uppfattning som framförs i flera motioner att artikeln bör ses över med en klar inriktning mot att miljöintresset får en starkare ställning och att enskilda länders möjligheter till nationella och mer långtgående regler utökas. Också i detta sammanhang anser sig utskottet kunna utgå från att regeringen driver frågan i enlighet med motionerna U21 yrkande 45, U22 yrkande 35, U25 yrkande 11 och U29 yrkande 27. Motionerna bör kunna lämnas utan vidare åtgärd med dessa uttalanden.

Utskottet gör samma bedömning beträffande motion U29 yrkande 30.

Motion U22 yrkande 34 om räckvidden av artikel 36 har nära samband med artikel 100a.4 och bör inte föranleda något särskilt uttalande av riksdagen. Det kan tilläggas att miljöskydd i ordets vidare bemärkelse inte tillhör de allmänna intressen som uppräknas i artikel 36 och som utgör grund för nationella särregler för handel m.m. Däremot omfattas sådan miljölagstiftning som berör skyddet av den mänskliga hälsan, av djur och av växter. Utskottet utgår från att artikel 36 inte kan lämnas utanför diskussionerna när artikel 100a blir föremål för överväganden. Vid en eventuell fördragsändring måste sådana överväganden givetvis omfatta den grundläggande frågan om hur avvägningen mellan den inre marknadens funktioner respektive miljöskyddsintresset skall göras.

Ekonomiska styrmedel, skatteväxling m.m.

Som redovisats ovan ansåg utskottet i betänkande 1994/95:JoU23 att Sverige borde verka för en gemensam miniminivå för beskattning av koldioxidutsläpp och vara aktivt i det arbete som pågår i EU i fråga om skatteväxling. Enligt utskottets mening är frågan om koldioxidutsläppen och andra klimatpåverkande gaser av den största betydelse både från europeisk och global synpunkt. Enligt beräkningar gjorda av Statens naturvårdsverk har koldioxidutsläppen ökat de senaste åren, och gjorda prognoser tyder på svårigheter

att uppfylla det nationella målet att stabilisera koldioxidutsläppen till år 2000. Utformningen av en global strategi förbereds nu i regeringskansliet i anslutning till Klimatdelegationens och Naturvårdsverkets rapport Jordens klimat förändras (SOU 1995:96). Utskottet anser det angeläget att regeringen kraftfullt driver denna fråga i både nationella och internationella sammanhang. Av skrivelsen framgår att regeringen förutser att frågan om majoritetsbeslut på områden där det nu krävs enhällighet kan tas upp på regeringskonferensen. Till dessa områden hör bl.a. skatter och andra ekonomiska styrmedel. Utskottet delar regeringens bedömning att fler beslut bör kunna fattas med majoritet om miljösamarbetet skall bli effektivt. Det gäller inte minst på de områden som aktualiseras i motionsyrkandena om olika miljöpåverkande utsläpp. När det gäller skatteväxling kan det enligt utskottets mening vara lämpligt att avvakta resultatet av det nationella utredningsarbetet för att få en fastare grund för eventuella konkreta förslag inom gemenskapen. Utskottet är utöver det anförda inte berett att föreslå något uttalande från riksdagens sida med anledning av motionerna U19 yrkandena 2 och 4, U21 yrkandena 46 och 47, U22 yrkande 24, U23 i motsvarande del, U25 yrkande 15 och U29 yrkandena 34 och 35.

Kemikaliekontroll

Liksom koldioxidutsläppen är frågorna om kemikaliekontroll exempel på angelägna miljöfrågor som med fördel kan drivas även i andra sammanhang än vid regeringskonferensen. Enligt tidigare riksdagsbeslut är kemikaliekontrollen ett prioriterat område i miljösamarbetet inom EU. Som framgår av skrivelse 1995/96:120 (s. 45) driver Sverige ett aktivt kemikaliarbete inom EU. I enlighet med anslutningsfördraget arbetar kommissionen med att se över sin kemikalielagstiftning så att den höjs till den svenska nivån för hälso- och miljöskydd. EU skall före år 1999 ha genomfört förändringar som motsvarar de svenska undantagen. Sverige driver nu aktivt på arbetet i EU:s ministerråd och i kommissionen. En särskild utredning inom Miljödepartementet arbetar med frågor angående de svenska undantagen i fråga om vissa kemikalier. Av den nu aktuella skrivelsen framgår att regeringen ämnar verka för att den i Sverige gällande substitutionsprincipen blir accepterad som norm i gemenskapen. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna U22 yrkande 32 och U25 yrkande 14, i den mån motionerna ej blivit tillgodosedda.

Trafiksektorn m.m.

Återstående yrkanden i Vänsterpartiets motion U22 avser dels trafiksektorns ansvar för miljön, dels att miljöorganisationerna utnyttjas som remissorgan i samtliga fall där miljö, hälsa och säkerhet hotas (yrkandena 39 och 40). Som anförts i skrivelse 1995/96:120 (s. 59) måste arbetet med trafikens miljöanpassning drivas vidare på ett kraftfullt sätt. Huvudinriktningen för Sveriges arbete med trafik- och miljöfrågorna i EU är att medverka till utvecklingen

av ett mer miljöanpassat transportsystem i Europa. I sak innebär det bl.a. skärpta miljökrav på fordon och bränslen, att investeringar i infrastrukturen bidrar till ett miljöanpassat transportsystem och samordnas med övriga planer för markanvändning och att miljökonsekvensbeskrivningar utvecklas. Utskottet instämmer med det allmänna syftet i motionen och förutsätter att arbetet med trafikens miljöanpassning drivs fortsatt aktivt inom ramen för det allmänna miljösamarbetet inom EU.

Den närmare innebörden av yrkande 40 om miljöorganisationernas funktion som remissorgan framstår som oklar för utskottet. Om yrkandet syftar på förslag som framläggs inom EU:s institutioner förefaller det naturligt att miljöorganisationerna i samtliga medlemsländer enligt motionen skulle fungera som remissorgan när förslag framläggs som berör miljö, hälsa och säkerhet. Utskottet ifrågasätter för sin del om detta är en realistisk procedurordning. I Sverige arbetar för närvarande Miljöbalksutredningen med frågor angående miljöorganisationernas rättsliga ställning i miljöarbetet. Innan frågan reglerats slutgiltigt på nationell nivå kan Sverige knappast föra fram långtgående krav om dessa organisationers ställning i Europasamarbetet. Utskottet avstyrker således yrkande 40 i motion U22.

När det gäller den grundläggande rätten att ta del av miljöinformation anser utskottet att följande uppgifter kan vara av intresse. Allmänhetens rätt till miljöinformation finns reglerad inom EU i ett antal av gemenskapens rättsakter rörande skydd av skilda miljösektorer. Rådet antog år 1990 ett direktiv i detta ämne (EEG 90/313). Direktivet grundas på artikel 130s och innehåller bl.a. en artikel som tillförsäkrar fri tillgång till och spridande av sådan miljöinformation som innehas av offentliga myndigheter. Direktivet förpliktar medlemsstaterna att dels tillförsäkra individen fri tillgång till miljöinformation, dels vidta nödvändiga åtgärder för att förse allmänheten med allmän information om miljötillståndet genom återkommande publikation av rapporter.

Stockholm den 13 februari 1996

På jordbruksutskottets vägnar

Lennart Daléus

I beslutet har deltagit: Lennart Daléus (c), Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Göte Jonsson (m), Leif Marklund (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Ingemar Josefsson (s), Carl G Nilsson (m), Ann-Kristine Johansson (s), Maggi Mikaelsson (v), Åsa Stenberg (s), Eva Björne (m), Gudrun Lindvall (mp), Lennart Brunander (c), Michael Hagberg (s) och Lennart Fremling (fp).

1. Ekonomiska styrmedel m.m.

Göte Jonsson, Ingvar Eriksson, Carl G Nilsson och Eva Björne (alla m) anser *dels* att den del av utskottets yttrande under rubriken Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m. som börjar med "Vidare finns" och slutar med "grundläggande artiklarna" bort ha följande lydelse:

En hänvisning till de grundläggande medborgerliga rättigheterna när det gäller miljövården är emellertid olämplig. En sådan hänvisning är inte förpliktande. Ur miljösynpunkt är det bättre att i artikel 2 fastslå en färdriktning, dvs. att EU skall främja en god miljö.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ekonomiska styrmedel, skatteväxling m.m. som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "34 och 35" bort ha följande lydelse:

När det gäller ekonomiska styrmedel delar utskottet uppfattningen i motion U23 om en miniminivå för koldioxidbeskattningen. Det är viktigt att medlemsländerna kan komma överens i dessa frågor, som bl.a. påverkar konkurrenssituationen inom industrin. Det är också viktigt att reglerna utformas så att de inte kan utnyttjas som förtäckta handelshinder. När det gäller miljöavgifter för miljöpåverkande verksamheter bör det inom EU vara möjligt att fatta beslut med kvalificerad majoritet. Sådana avgifter skall specialdestineras och användas för insatser på miljöområdet. Däremot är det angeläget att Sverige och övriga medlemsländer behåller sin suveränitet på skatteområdet. Allmänna skatter skall således inte kunna omfattas av majoritetsbeslut om harmonisering. Riksdagen bör göra ett tillkännagivande härom med anledning av motion U23 i motsvarande del. Övriga motioner i denna fråga avstyrks i den mån de ej tillgodoses med det anförda.

2. Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m.

Lennart Daléus och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m. som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "motion U21" bort ha följande lydelse:

Som anförts i motion U25 borde regeringen emellertid ha vinnlagt sig om en större helhetssyn på miljöproblemens orsaker och behovet av förändringar inom fler politikområden än vad skrivelsen ger uttryck för. I enlighet med förslaget att i artikel 39 föra in ett miljömål för den gemensamma jordbrukspolitiken bör principerna för hållbar utveckling också ligga till grund för exempelvis den inre marknaden, den ekonomiska och monetära politiken, handelspolitiken, energipolitiken, transportpolitiken, konsumentpolitiken och biståndspolitikerna. När det gäller Rioprinciperna delar utskottet motionärernas uppfattning att gemenskapens uppgifter, sådana de uttrycks i artikel 2 i Romfördraget, behöver fördjupas utifrån förpliktelseerna från Riokonferensen. Sverige bör vid regeringskonferensen föreslå en förändrad lydelse av artikel

2 så att det framgår att en huvuduppgift för EU är att främja en hållbar utveckling, såväl i medlemsstaterna som globalt. Detta bör riksdagen, med anledning av motion U25 yrkande 10, som sin mening ge regeringen till känna. Härigenom tillgodoses i huvudsak även motionerna U19 yrkande 3, U22 yrkande 33 och U25 yrkande 10.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Miljögarantin m.m. som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "dessa uttalanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion U25 om att artikel 100a skall stärkas så att inte enbart en hög skyddsnivå utan också den s.k. försiktighetsprincipen skall tillämpas när rådet fattar beslut om harmonisering av lagar och författningar i syfte att upprätta den inre marknaden. Enskilda medlemsländers rätt att gå före och införa strängare regler för varor skall förstärkas. Artikel 100a.4 skall formuleras om i enlighet med innebörden i artikel 130t så att alla beslut i miljöfrågor, såväl för miljöförstörande utsläpp från fasta anläggningar som för handel med varor, skall vara minimiregler. Bevisbördan bör åläggas kommissionen och beviskraven skärpas i de fall kommissionen anser att strängare miljökrav i ett medlemsland innebär godtycklig diskriminering eller förtäckt handels hinder. Vad utskottet anfört med anledning av motion U25 yrkande 11 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Härigenom tillgodoses i huvudsak även motionerna U21 yrkande 45, U22 yrkande 35 och U29 yrkande 27.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ekonomiska styrmedel, skatteväxling m.m. som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "34 och 35" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser, i likhet med vad som anförs i motion U25, att beslut om ekonomiska styrmedel bör kunna fattas med kvalificerad majoritet. Sverige bör vid regeringskonferensen driva att kravet på enhällighet för beslut om miljöskatter avskaffas. Varje medlemsland skall därefter ha möjlighet att införa högre miljöskatter. Gemenskapens oförmåga att med nuvarande beslutsprocedur enas om en gemensam koldioxidskatt avslöjar problemen med dagens beslutsstruktur. Riksdagen bör med anledning av motion U25 yrkande 15 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet här anfört. Härigenom tillgodoses i huvudsak övriga nu aktuella motioner.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kemikaliekontroll som börjar med "Liksom koldioxidutsläppen" och slutar med "blivit tillgodosedda" bort ha följande lydelse:

Genom den förutvarande fyrpartiregeringens arbete fick Sverige dispens för sina hårdare miljökrav på kemikalieområdet. Dispensen gäller i fyra år. Utskottet anser, i likhet med vad som anförs i motion U25, att regeringen måste aktivt verka för en skärpning av EU:s gemensamma miljöregler så att de når upp till minst gällande svensk nivå. Detta gäller inte minst på kemikaliekontrollens område. Om EU trots dessa insatser inte uppnår gällande svenska regler måste Sverige verka för att dispenserna förlängs ytterligare. Det är viktigt att markera att Sverige inte kommer att sänka sina ambitioner på miljöområdet. Vad utskottet anfört med anledning av motion U25 yrkande

14 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion U22 yrkande 32 avstyrks, i den mån den ej tillgodosetts.

1995/96:JoU4y

3. Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m.

Lennart Fremling (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m. som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "motion U21" bort ha följande lydelse:

Eftersom regeringskonferensen framför allt handlar om ändringar i grundläggande regler måste förstärkningen av miljöpolitiken komma till uttryck genom att viktiga principer skrivs in i fördragstexten och genom att ändringar av beslutsregler genomförs. Besluten från FN:s miljökonferens i Rio innebär ett åtagande att verka för en hållbar utveckling. Vid behandlingen av skrivelse 1994/95:167 om miljöarbetet inom EU uttalade utskottet att regeringen borde verka för att principen om hållbar utveckling förs in i de grundläggande fördragstexterna. Utskottet anser, med instämmande i motion U19, att regeringen bör verka för ett tillägg till artikel 2 om hållbar utveckling och medborgarnas rätt till en god miljö som ett av EU:s mål. Samhällssektorens ansvar bör dessutom slås fast i de artiklar som reglerar respektive sektor. Vad utskottet anfört bör riksdagen, med anledning av motion U19 yrkande 3, som sin mening ge regeringen till känna. Härigenom tillgodoses i huvudsak även motionerna U22 yrkande 33 och U25 yrkande 10.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ekonomiska styrmedel, skatteväxling m.m. som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "34 och 35" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion U19 bör Sverige vid regeringskonferensen föreslå att minimiavgifter på gränsöverskridande miljöföroreningar skall kunna införas efter majoritetsbeslut. Det bör ankomma på regeringen att i detalj utarbeta förslaget om vilka föroreningar som skall omfattas. Vidare delar utskottet motionärernas åsikt att en skatteväxling mellan miljöskatter och skatt på arbete bör eftersträvas, en s.k. grön skatteväxling. De främsta skälen för detta är miljöpolitiska, men en viktig effekt av miljöskatter i allmänhet och koldioxidskatt i synnerhet är att de skapar utrymme för att sänka vissa andra, strategiska skatter. Att koldioxidutsläppen bör avgöras på europeisk nivå beror dels på att utsläppen berör många länder, dels på att det är omöjligt att få förståelse för höga miljöskatter i vissa länder om det framstår som om arbetstillfällen skulle exporteras till länder som konkurrerar med lägre miljöskatter. Vad utskottet anfört med anledning av motion U19 yrkandena 2 och 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga nu aktuella motioner avstyrks i den mån de ej tillgodoses med det anförda.

4. Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m.

1995/96:JoU4y

Maggi Mikaelsson (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m. som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "motion U21" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion U22 är många av miljöproblemen världsomfattande. Av den anledningen är det mycket viktigt att det globala och alleuropeiska miljösamarbetet utvecklas. För att miljön skall prioriteras före varuhandeln krävs att fördraget ändras på ett tydligt sätt. Utskottet anser därför att artikel 2 i Romfördraget bör ändras så att ett uthålligt, kretsloppsbaserat samhälle blir unionens överordnade mål. Vad utskottet anfört med anledning av motion U22 yrkande 33 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Härigenom tillgodoses även motionerna U19 yrkande 3 och U25 yrkande 10.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Miljögarantin m.m. som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "skall göras" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion U22 lämnar dock regeringen inga konkreta förslag om hur EU:s huvudproblem på miljöområdet skall rättas till, nämligen att EU hindrar länder att skärpa sina miljökrav om EU anser att kraven strider mot den fria rörligheten för varor. Utskottet ansluter sig till kraven i motion U22 att miljön skall anges som en grund för nationella särregler enligt artikel 36 och att artikel 100a.4 förstärks så att den blir en verklig rätt att ha nationellt hårdare krav. Artikel 36 skall omfatta rätten att skärpa krav, inte bara behålla befintliga regler. Den skall omfatta miljö, konsumentskydd, hälsa och säkerhet. Den skall kunna användas oavsett hur det berörda landet röstat i den aktuella frågan i tidigare omröstningar i rådet. Bevisföringen skall vara omvänd så att ett land anmäler att man genomför hårdare krav till kommissionen. Kommissionen har tre månader på sig att invända mot de hårdare kraven och måste i så fall gå till domstolen för att försöka förhindra dem. Vad utskottet anfört med anledning av motion U22 yrkandena 34 och 35 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner i detta avsnitt avstyrks i den mån de ej tillgodoses med det anförda.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Kemikaliekontroll som börjar med "Med det" och slutar med "blivit tillgodosedda" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion U22 anser utskottet det positivt att regeringen ämnar verka för att substitutionsprincipen får genomslag i miljöarbetet. Utskottet anser dock att regeringen bör gå ett steg längre och föreslå att substitutionsprincipen blir fördragsfäst. Detta bör gälla inte bara under miljöområdet enligt artikel 130r utan också för varuartikel 100a.4. Detta bör riksdagen, med anledning av motion U22 yrkande 32, som sin mening ge regeringen till känna. Motion U25 yrkande 14 bör ej föranleda någon särskild åtgärd av riksdagen.

5. Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m.

1995/96:JoU4y

Gudrun Lindvall (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Djurskyddsfrågor som börjar med ”Motion U29” och slutar med ”strängare krav” bort ha följande lydelse:

I anslutning till utskottets uttalande ovan bör framhållas att frågan om en bättre djuromsorg inom EU berör inte bara de grundläggande artiklarna inom gemenskapen utan också den gemensamma jordbrukspolitiken, transporter-na, den inre marknaden, forskningen m.m. Om man verkligen vill stärka djurens rätt och ge medlemsländerna full frihet på detta område måste varje medlemsstat ges en oomtvistad rätt att ställa högre djuretiska krav än vad EU föreskriver. Detta skall gälla såväl för inhemsk produktion som för import. Import från medlemsländer som har lägre djurskyddskrav än Sverige skall således kunna stoppas med hänvisning till de svenska kraven. Detta bör riksdagen, med anledning av motion U29 yrkande 25, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Grundläggande principer om hållbar utveckling m.m. som börjar med ”Utskottet utgår” och slutar med ”motion U21” bort ha följande lydelse:

Som anförs i motiveringen till motion U29 bör uthållig utveckling bli det primära målet i unionsfördraget. Det är enligt utskottets mening en självklarhet att Riokonferensens – i och för sig inte särskilt långtgående – slutsatser förs in i fördraget. Utskottet ansluter sig därför till de yrkanden som framförts i motionerna U19 yrkande 3, U22 yrkande 33 och U25 yrkande 10 om att den grundläggande fördragstexten skall ge uttryck för att en hållbar utveckling är ett grundläggande mål för unionen och att medborgarnas rätt till en god miljö erkänns. Detta bör riksdagen, med anledning av de tre sistnämnda motionsyrkandena, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Miljögarantin m.m. som börjar med ”Utskottet delar” och slutar med ”dessa uttalanden” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar bedömningen i motion U29 att regeringens överväganden i fråga om t.ex. miljöhänsyn å ena sidan och handelspolitiken inom EU å andra sidan är oförenliga. Frihandelsprincipen medför nämligen att länder inom unionen inte ges den generella rätten att gå före och ställa högre miljö- och hälsokrav på produkter än vad andra länder inom EU har eller vad EU gemensamt beslutat vara högsta tillåtna krav. Regeringen har hittills inte i någon förhandling i EU-sammanhang drivit den linje som bl.a. statsministern gett uttryck för, nämligen att varje land skall ha rätt att ställa hårdare krav på varor, t.ex. vad gäller kemikalier, bilavgaser och livsmedelstill-satser. Som anförs i motion U29 är det ett ovillkorligt krav att varje enskilt land måste ges en oomtvistad rätt att införa en mer stringent lagstiftning för mil-jö-, hälso- och djurskydd än vad unionen kräver. Det innebär bl.a. att artikel 100a.4 måste skärpas så att enskilda länder kan gå före med strängare regler. Detta bör riksdagen, med anledning av motion U29 yrkande 27, som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner i denna fråga är i hu-

vudsak tillgodosedda med det anförda.

dels att den del av utskottets yttrande under rubriken Ekonomiska styrmedel, skatteväxling m.m. som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "34 och 35" bort ha följande lydelse:

Den mest centrala och akuta frågan – energi- och koldioxidskatten – berör regeringen inte i skrivelsen. Detta anser utskottet vara djupt otillfredsställande. Utsläppen av koldioxid från fossila bränslen är i de flesta EU-länder mellan 6 och 12 ton per invånare och år. För att kunna hejda växthuseffekten måste dessa utsläpp minskas med ca 80 procent, vilket ställer mycket stora krav på energipolitiken i Europa. Regeringen måste nu få i uppdrag att vid regeringskonferensen driva att en lägsta energi- och koldioxidskatt skall införas obligatoriskt och på en lägsta nivå som ligger i fas med vad EU-kommissionen föreslagit. Nedsättning av nationell koldioxidskatt bör bli möjlig under en övergångsperiod för stora energianvändare. Subventioner av kärnkraft och fossilenergi skall tvingas upphöra i medlemsländerna. Den s.k. vitbokens idéer om skatteväxling bör påskyndas som en del av ett mellanstatligt arbete. Vad utskottet anför med anledning av motion U29 yrkandena 34 och 35 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motioner avstyrks i den mån de ej tillgodoses med vad utskottet anför.

Särskilda yttranden

1. Maggi Mikaelsson (v) anför:

Djurskyddsfrågor

Det är bra att utskottet gör ett tillkännagivande till regeringen om att ett sätt att tillgodose kravet på en god djuromsorg är att det förs in i fördragstexten. Jag hade föredragit en tydligare skrivning i texten. Med den skrivning som majoriteten i utskottet förordar anser jag att för stort tolkningsutrymme lämnas till regeringen. Det hade varit bättre om utskottet tydligt hade sagt att djuromsorgsfrågorna skall föras in i Romfördraget.

Trafiksektorn

Ur miljösynpunkt är en minskning av den fossilbränsleddrivna trafiken en av EU:s viktigaste uppgifter. I konsekvens med detta bör satsningar i infrastruktur ske inom andra trafikslag. Totalt sett bör transportmängden minska och trafiksektorn bör stå för sina miljökostnader.

Eftersom en förändring av trafiksektorn som sådan ryms inom huvudkravet om att ett uthålligt, kretsloppsorienterat samhälle skall skrivas in i artikel 2 i Romfördraget och på så sätt bli unionens överordnade mål, anser jag att det räcker med den avvikande mening jag redovisat i det sammanhanget.

2. Gudrun Lindvall (mp) anför:

Jordbruket

Miljöpartiet de gröna anser att den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, måste förändras radikalt. Målet måste vara ett ekologiskt hållbart jordbruk långt ifrån dagens konventionella högmekaniserade jordbruk. Vi menar att CAP med dagens utformning permanentar och förstärker ett jordbruk, som inte är långsiktigt hållbart. Diskussionerna om förändring av CAP har kommit i gång inom EU. Dock vill vi inte i detta sammanhang föregå den parlamentariska utredning som skall utforma den svenska ståndpunkten. Frågan kommer möjligen att tangeras under regeringskonferensen och då som en fråga i anknytning till östutvidgningen, men vi är övertygade om att diskussionen om CAP kommer att behöva både längre tid och annat utrymme än vad som blir möjligt på IGC. Miljöpartiet återkommer därför mer utförligt i annat sammanhang i denna fråga.

Djurskydd – Romfördraget

Synen på djur och djurskydd avviker i många EU-länder helt från den svenska. Det är glädjande att Sverige står enigt i uppfattningen att vi måste driva på i dessa frågor. Miljöpartiet de gröna anser att regeringskonferensen är ett utmärkt tillfälle att stärka djurens ställning genom att då verka för att djurskyddet stärks i Romtraktaten. I majoritetens skrivelse anges att ”ett sätt att uppnå detta är att kraven på djuromsorg förs in i Romfördraget”. Från Miljöpartiets sida fruktar vi att denna skrivning är för svag. Vi anser detta krav mycket viktigt att driva under regeringskonferensen och skulle i första hand vilja ha ett tillkännagivande på den punkten.

Kemikalier

Kemikaliefrågorna är mycket viktiga, och ett av unionens största miljöproblem är användningen av kemikalier. Miljöpartiet de gröna anser att det land som har de hårdaste reglerna skall vara vägledande, inte som i dag tvärtom. Dessa frågor måste drivas kontinuerligt inom unionen, framför allt mot bakgrund av att Sverige har fått fyraåriga undantag vad avser ett antal ämnen. Av dessa har kommissionen enbart börjat hantera ett, varför det verkar troligt att undantagen kommer att försvinna om tre år, om inte undantagen permanentas eller det på annat sätt blir möjligt att gå före på kemikalieområdet. Dock anser vi det uteslutet att regeringskonferensen, vars syfte är att i första hand diskutera de stora institutionella frågorna och östutvidgningen, skulle hamna på en detaljeringsgrad som denna. Vi återkommer därför i andra sammanhang till dessa frågor.

1995/96:JoU4y

Gotab, Stockholm 1996